

MILJØVERNDEPARTEMENTET

Hva skjer i Naturmangfoldåret?

Statssekretær Heidi Sørensen
Trondheim 01.02.10

Foto: Halvard Strøm, Norsk polarinstitutt

Naturens mangfold har en egenverdi. Den er ikke bare til for oss mennesker. Vi har et etisk ansvar for å ta vare på den helt uavhengig av at den er en ressurs for oss.

Bilder:

Slåttemark med orkidéer. En kandidat til å bli en utvalgt naturtype. Avhengig av skjøtsel.

Klippeblåvinge – en kritisk truet sommerfugl. Lever på planten smørbukk på åpne berg og blokker/ur, kalkberggrunn, lavland. Muligens kun en gjenværende lokalitet i Norge, nemlig i Halden. Ble fredet i 2008.

Hortulan – direkte truet fugleart, særlig knyttet til brannflater i skog (samt hogstflater), kulturlandskap med trær, baserike enger og tørrbakker, vegkant og åkerkant.

Naturen gir oss opplevelser og rekreasjon.

Uante muligheter for naturopplevelser av alle slag.

Naturopplevelser betyr mye for livskvaliteten for de aller fleste, enten det er natur i nærmiljøet eller det er opplevelser av det mer ekstreme slaget, som bildet til venstre illustrerer.

Naturen gir oss en rekke ting vi er helt avhengige av for å leve på jorda. Naturen gir oss "økosystemtjenester".

Andre eksempler på hvilke tjenester naturen gjør for oss:

- Sirkulerer næringsstoffer
- Danner jord
- Primærproduksjon

Dette er helt grunnleggende for produksjonen av mat, ferskvann, skog etc.

Dessuten regulerer naturen:

- Klima
- Flom
- Sykdommer
- Rensing av vann

Oppsummert er naturen;

-Grunnlaget for våre liv

-Grunnlag for menneskets helse, trivsel, økonomi og sikkerhet

Hva truer naturmangfoldet?

Arealbruk: Hele 85 % av artene på Norsk Rødliste trues av endret arealbruk.

Forurensning

Overhøsting

Fremmede arter: Vil bli en økende trussel, bl.a. som følge av klimaendringene

Klimaendringer: Vil bli en økende trussel framover

Nasjonalt hovedmål:

Øke kunnskap og bevissthet om naturmangfold

Bildet viser: Fjellnøkleblom, Nær truet.

Naturens mangfold er naturens egen og menneskets livsforsikring.

Naturen bruker tusenvis av år på å framskaffe variasjon.

Går arter tapt, får vi dem aldri tilbake.

I dag skjer tapet 100-1000 ganger raskere enn det som har vært naturlig de siste millioner år. Over 17 000 arter er vurdert som truet internasjonalt, og snaue 2000 er truet i Norge.

FN ber om mobilisering:

- *2010-målet er ikke nådd. Øk innsatsen!*
- *Definer nye mål*
- *Øk kommunikasjonen i 2010*
- *Marker året nasjonalt*
- *Kommuniser samlet om klima og naturmangfold*
- *Sektorsamarbeid – en forutsetning for å nå mål*
- *Kommuniser nasjonale mål, strategier, tiltak og suksesshistorier*

Bildet viser: Solblom, sårbar.

Naturmangfoldåret 2010: En strategisk mulighet til økt fokus og forståelse av naturmangfold

- Kommunikasjonstiltak
- Nasjonal nettside
- Utstilling
- Oppfordring til sektorene
- Utvalgte prosjekter i regi av frivillige organisasjoner
- En rekke store arrangementer, lanseringer og markeringer i løpet av året.

• Målgrupper:

1. Kommuner – særlig NML opplæring
2. Sektorer – særlig oppfølging av NML
3. Allmennheten, barn og unge

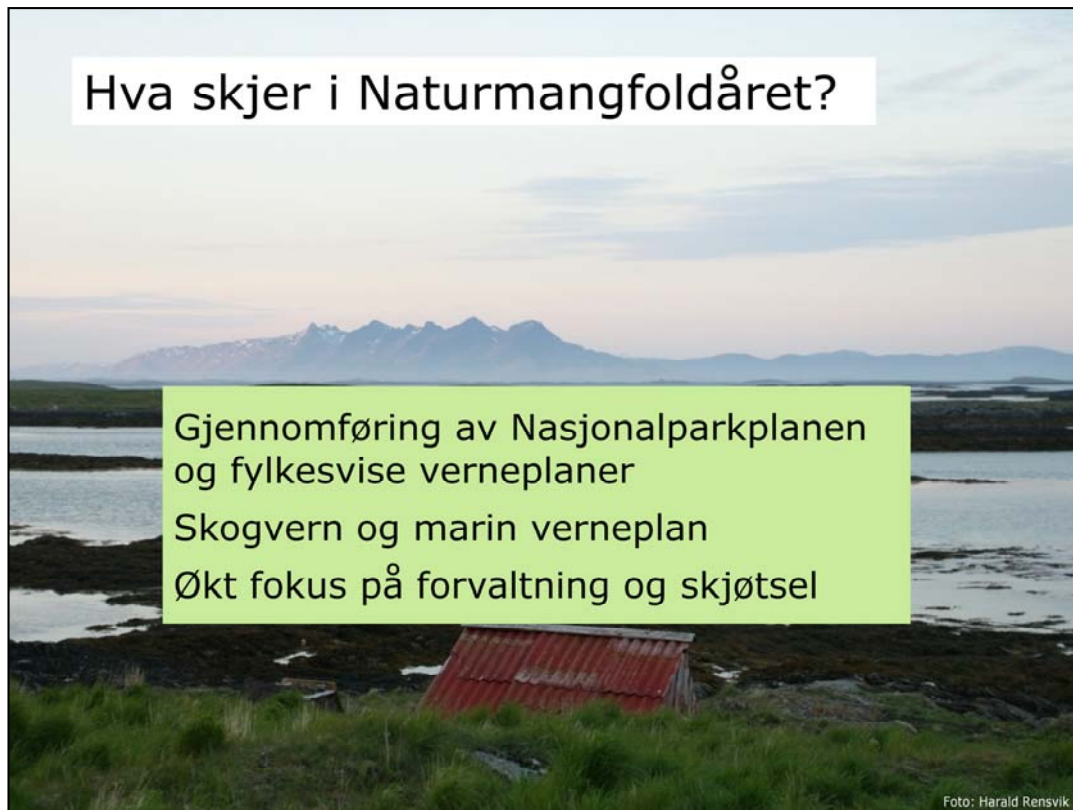

Bildet viser lappkjuke, som er en sterkt truet lavart.

Det er CBD partsmøtet som finner sted i oktober 2010 i Nagoya som skal vedta nye mål.

Nasjonale overordna mål – tar utgangspunkt i mål i naturmangfoldloven. Kan være mer ambisiøse enn de internasjonale målene.

- EUs uformelle ministermøter i Spania, januar, 26.-27.
- **Trondheimskonferansen, 1-5 februar**
- UNEPs miniatermøte, Bali, februar
- EUs Green Week
- Nordiske Ministermøter (mai/juni og nov)
- **Høynivåsesjon om naturmangfold under FNs 65. generalforsamling, september**

15,7 % av Fastlands-Norge er vernet pr. 7. august 2009

Hvor mye gjenstår? 10 områder i nasjonalparkplanen. 4 eller 5 vil bli foreslått som nasjonalpark. Til sammen vil det da bli 36 eller 37 nasjonalparker, og mellom 16 til 18 % av Norges landareal vil være vernet.

Ytterligere vernebehov: særlig for **skog** og **marint**. Også annet type vern kan bli aktuelt.

Også økt satsingen på skjøtsel av verneområder. Det vil fortsette i tidene framover. Fra fokus på etablering av verneområder til forvaltning og skjøtsel av verneområder.

Slutten av 2009: ca 490 forvaltningsplaner for verneområdene, mens vi mangler forvaltningsplaner i ca 870 områder.

NB! Eldre vernevedtak gjelder fullt ut. Ny dispensasjonsbestemmelse gjelder også for eldre vernevedtak.

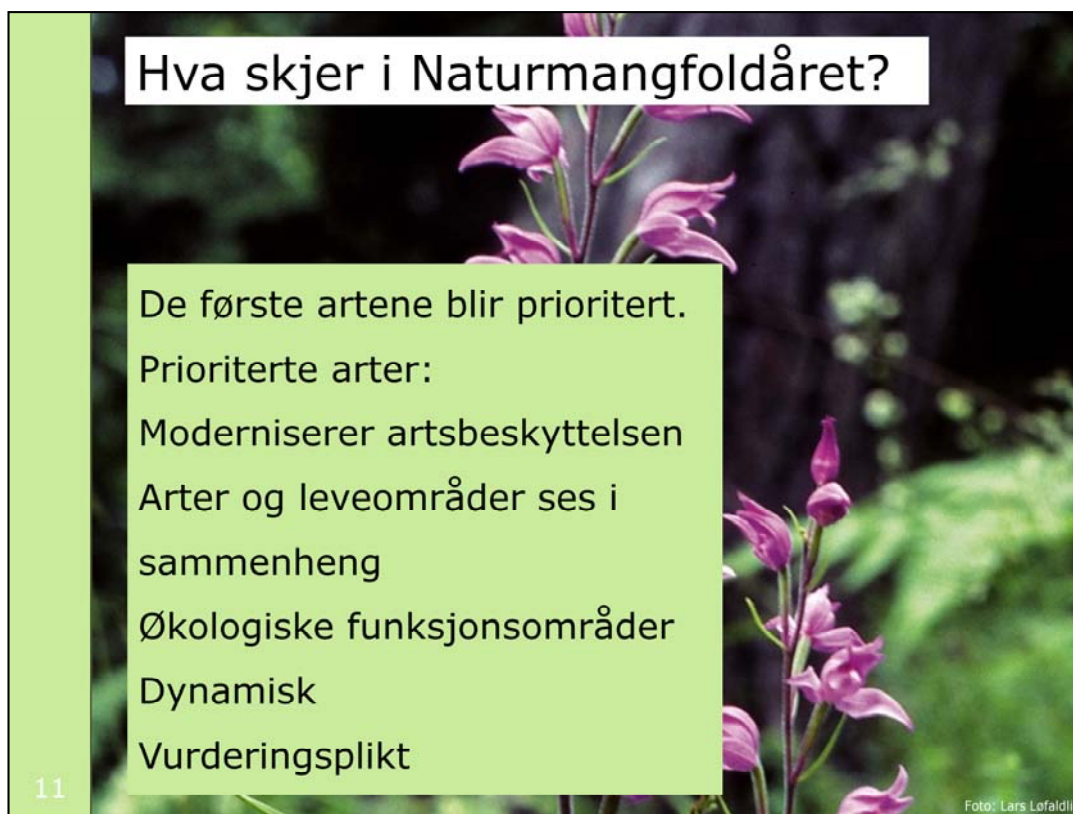
En naturtype er en ensartet type natur som omfatter alt plante- og dyreliv og de miljøfaktorene som virker der.

De første naturtyper velges ut i 2010 – gjennom forskrift som vedtas av Kongen i statsråd.

For første gang felles regler for forvaltning av natur utenfor verneområder. Forvaltningen skal skje gjennom bærekraftig bruk. Bidrar til en felles og mer helhetlig forvaltning over kommune- og fylkesgrenser og regiongrenser.

Gir sektorene bedre muligheter til å ta vare på natur og samtidig understreker ordningen sektorenes ansvar for å ta vare på natur.

Merk: Naturtypen utvelges som sådan. Men utvelgelsen får først praktisk betydning når forekomsten er kjent og kartfestet. Det betyr at det kan bli kartlagt nye forekomster av naturtypen etter at naturtypen er utvalgt i forskrift. Når disse er kartlagt, omfattes de også juridisk av ordningen.

De første prioriterte artene blir utpekt i 2010 – samtidig med de første utvalgte naturtypene. Med hver art følger en egen forskrift som angir beskyttelsesnivå og tiltak som kreves for å ta vare på arten. Her angis også om forskriften omfatter ivaretagelse av artens økologiske funksjonsområder – og hvilke dette er.

Ser arter og leveområder i sammenheng – økologiske funksjonsområder. En art som ikke har et funksjonsområde kan ikke overleve. Orkidé på bildet. Ikke tidligere forbudt å ødelegge deres leveområde.

Moderniserer artsbeskyttelsen - dynamisk.

Behov for tiltak. Siktemålet med tiltakene er å få arter i en god tilstand.

Avprioritering.

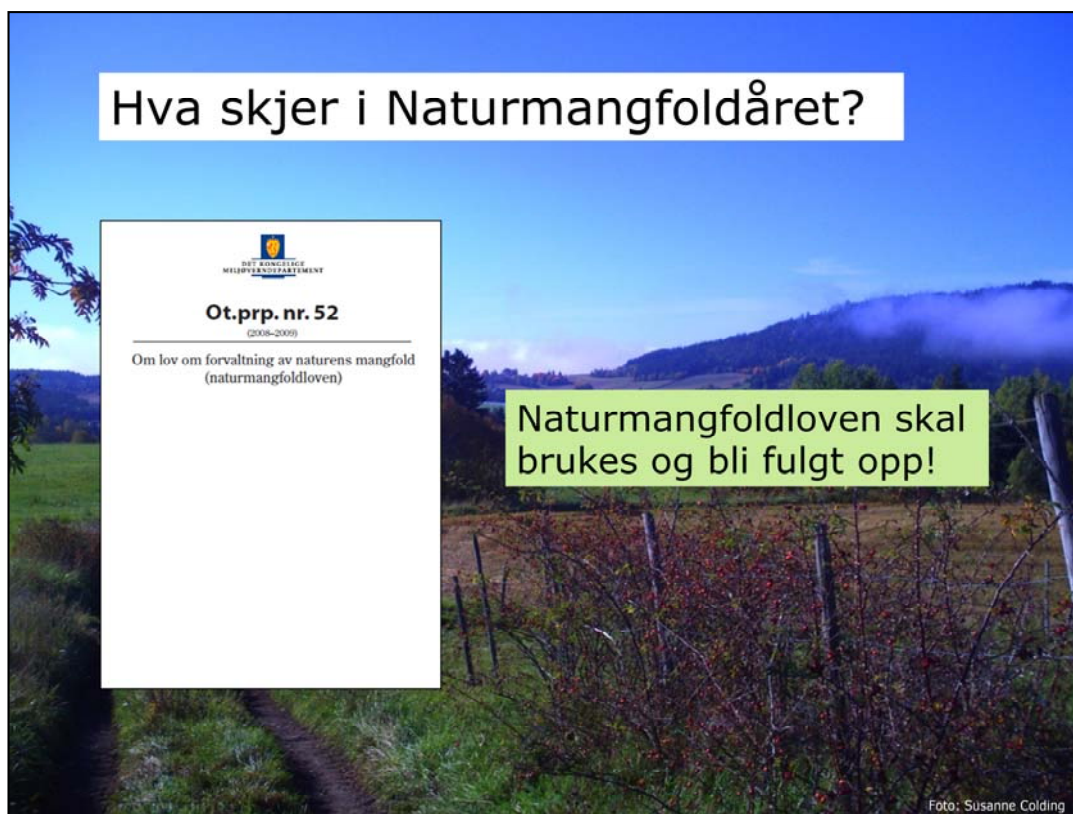
Bildet viser hagelupiner i fri spredning langs en vei i Norge. Dette er et bilde mange som har kjørt rundt på norske veier vil kjenne igjen. Til tross for at den er pen å se på, er dette en inntrenger som fortrenger stedegne plantearter.

Fremmede organismer utgjør en av de største truslene mot naturmangfold.

Nye regler for fremmede organismer vil trå i kraft i løpet av 2010. Vi jobber nå med to nye forskrifter, nemlig:

- Forskrift om innførsel og utsetting av fremmede organismer
- Forskrift om utsetting av utenlandske treslag

Når de nye reglene trår i kraft, blir vi det første landet i Europa med et så heldekkende og godt regelverk for fremmede organismer!

Økt forståelse og kommunikasjon er grunnleggende viktig for at Naturmangfoldloven skal brukes og bli fulgt opp!

Omfatter alle beslutninger som berører natur på alle nivåer i forvaltningen og i alle sektorer. Dessuten er det viktig at de som berøres av vedtak også forstår hva naturmangfold er, hvorfor det er viktig og hvordan lovverket fungerer.

Oppfølging av naturmangfoldloven som står sentralt i Naturmangfoldåret:

- Opplæring i loven
 - Kurslederkurs ble avholdt 12. og 13. januar
 - Kurs for kommuner og fylkeskommuner m fl utover våren

Mangfoldig natur = en mer robust natur

Klimatilpasningsutvalget legger fram sin rapport.

Mangfold gir naturen et større grunnlag å spille på i naturlig evolusjon.

Tap av genetisk mangfold, arter og leveområder gir en mer sårbar og mindre robust natur.

Jo større påvirkninger, press og endringer, jo viktigere blir bevaringen av en mangfoldig natur.

Klimaendringene vil påføre naturen et økt stress – som kommer i tillegg til alle de andre truslene. Dette øker behovet for å ha en robust natur – fordi: .

- Naturlige økosystemer (med et mangfold av arter og naturtyper) står bedre rustet mot klimaendringer enn sterkt menneskepåvirket natur.
- Naturmangfold kan være en effektiv buffer og en forsikring mot klimaendringer.
- Tilpasning til klimaendringer på naturens premisser (økosystembasert) kan gi resultater som er både økologisk og sosialt gode, samt økonomisk gunstige.

Hva skjer i Naturmangfoldåret?

I regjeringserklæringen sier vi at vi innen utgangen av 2010 "***vil invitere Stortinget til et bredt forlik om bestandsmål for ulv og bjørn***".

I vurderingen av nye bestandsmål for ulv og bjørn legges det opp til en bred prosess med debatt og involvering av ulike aktører.

Jeg er opptatt av at best mulig tilgjengelig kunnskap legges til grunn i de vurderingene som skal gjøres.

Eksempelvis er det viktig å se på genetiske utfordringer i ulvebestanden.

Fullføring av ny bestandsregistrering og utredning av modell for beregning av antall ynglinger av bjørn.

Nye bestandsmål må også selvfølgelig befinne seg innenfor rammen av de forpliktelsene vi har internasjonalt gjennom Bernkonvensjonen.

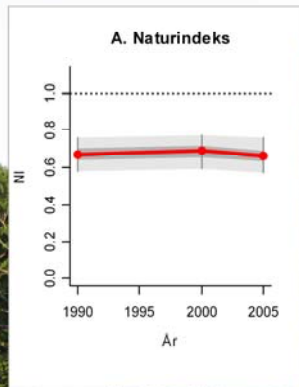
Bildene viser: Honningblom t.v. (fredet orkidé, kritisk truet)

Hubro t.h. (sterkt truet)

Lansering av Norsk Rødliste 2010 gjøres på Natur 2010 konferansen den 9. november.

Den første Rødliste over truede naturtyper lanseres til sommeren.

Hva skjer i Naturmangfoldåret?

Naturindeks for hele landet lanseres i september 2010

Foto: Kristin T. Teien

Naturindeks for hele landet lanseres september 2010.

Metode utviklet og testet for Midt-Norge, som her vist.

Svært spennende nybrottsarbeid.

Vil være et nyttig kommunikasjonsverktøy og et viktig kunnskapsgrunnlag for å få mer politisk diskusjon om tilstandsmål i naturforvaltningen. Hva slags tilstand er bra nok og målet;

- I verneområder?
- I drevet skog?
- I åpent kulturlandskap?
- Etc..

En god eksportartikkel

Soria Moria 2:

Regjeringen vil innføre en naturindeks for Norge som skal presentere naturtilstanden i norske kommuner

Hva skjer i Naturmangfoldåret?

Nasjonalt nettsted åpnes:
www.naturmangfoldaret.no

Front kampanjen!

Bidra med saker!

Etabler egne tiltak!

...bli med i 2010!

Bildet viser: Eng med solblom, en sårbar art, i skjøttet kulturlandskap i Maridalen.

Vi har bl.a. innledet et samarbeid med Klimaløftet om foredragsturné i skolene (ungdomsskole og vgs).

1. Nyheter (lenking)
2. 2010-historier - vise gode eksempler
3. Aktivitetskalender
4. Blogg
5. Forklare begreper

Bakgrunnsstoff

Konkurranser, fotokonkurranser

Dagens art

Faktaboks

Plakater, diplomer, logo

Nasjonal nettside: Åpnes i dag!

Eksempler på begreper det er viktig å forklare, er økosystemtjenester..

Hva skjer i
Naturmangfoldåret?

Prosjekter:

- Skoler og barnehager
- Kampanjer
- Utstillinger

Opplæring og kursing i naturmangfoldloven

Foto: Irene Lindblad

Hvem er med? (så langt)

- Diverse departementer
- Artsdatabanken (ADB)
- Den naturlige skolesekken
- Naturfagsenteret, UIO
- Norsk institutt for naturforskning (NINA)
- M .fl.
- **Frivillige organisasjoner innen natur og friluftsliv:**
 - Midler fordeles til konkrete prosjekter for til markering av året og opplæring i NML.
 - Mange spennende prosjekter!
 - Stikkord:
 - Skoler og barnehager
 - Kampanjer
 - Utstillinger
 - Opplæring og kursing i naturmangfoldloven

Avslutning/appell